

Charta základných práv: predsedovia Európskej komisie, Parlamentu a Rady podpísali a slávnostne vyhlásili Chartu základných práv v Štrasburgu

Predsedovia Európskej komisie, Parlamentu a Rady dnes v Štrasburgu podpísali a slávnostne vyhlásili Chartu základných práv Európskej únie. Otvorila sa tak cesta k podpísaniu Lisabonskej zmluvy, ku ktorému dôjde zajtra. Prostredníctvom tejto charty budú mať európski občania k dispozícii skutočný katalóg práv, ktoré budú záväzné tak pre inštitúcie, orgány, úrady a agentúry Únie, ako aj pre členské štáty pri vykonávaní práva Únie. Ide o dôležitý krok v rámci európskej integrácie.

Pri príležitosti podpisu charty predseda Európskej komisie José Manuel Barroso uviedol: „Podpísaním a vyhlásením charty predsedovia Európskeho parlamentu, Rady a Komisie dávajú verejne a jasne najavo svoju vôľu, aby sa charta stala právne záväznou pre inštitúcie Únie. Posilnia sa tak práva európskych občanov v dôležitých oblastiach, akými sú ľudská dôstojnosť, základné slobody, rovnosť, solidarita, občianstvo a spravodlivosť.“ Ďalej uviedol: „Odvolaním sa na chartu v zmluve, ktorá bude podpísaná zajtra v Lisabone, Únia dosiahne ďalšiu dôležitú etapu v európskej integrácii.“

Charta sa stane užitočným doplnkom ostatných medzinárodných nástrojov, akým je napríklad Európsky dohovor o ľudských právach, ku ktorému by mala Únia tiež pristúpiť.

Súvislosti

Charta základných práv bola po prvýkrát slávnostne vyhlásená predsedami Európskeho parlamentu, Rady a Komisie počas zasadnutia Európskej rady 7. decembra 2000 v Nice. Vyhlásenie charty v roku 2000 však bolo len politickým záväzkom a nemalo žiadny záväzný právny účinok. Počas práce Európskeho konventu a na zasadnutí medzivládnej konferencie v období 2003 – 2004 bola táto charta upravená – najmä pokiaľ ide o všeobecné ustanovenia s cieľom urobiť z nej právne záväzný dokument. Tento prístup bol potvrdený na zasadnutí Európskej rady v júni 2007 v rámci rokovania o mandáte medzivládnej konferencie a počas samotnej konferencie.

Článok 1 bod 8 Lisabonskej zmluvy stanovuje, že článok 6 ods. 1 Zmluvy o Európskej únii bude nahradený týmto článkom:

„Únia uznáva práva, slobody a zásady uvedené v Charte základných práv Európskej únie zo 7. decembra 2000 upravenej [12. decembra 2007], ktorá má rovnakú právnu silu ako zmluvy.

Ustanovenia charty žiadnym spôsobom nerozširujú právomoci Únie vymedzené v zmluvách.

Práva, slobody a zásady v charte sa vykladajú v súlade so všeobecnými ustanoveniami hlavy VII charty, ktorými sa upravuje jej výklad a uplatňovanie a pri riadnom zohľadnení vysvetliviek, na ktoré sa v charte odkazuje a ktoré označujú zdroje týchto ustanovení.“

Charta, tak ako bola ratifikovaná v roku 2007, a aktualizované „vysvetlivky“ charty budú uverejnené v Úradnom vestníku Európskej únie.

Je vhodné uviesť, že podľa článku 51 „ustanovenia tejto charty sú určené inštitúciám, orgánom, úradom a agentúram Únie za predpokladu dodržiavania zásady subsidiarity, ako aj členským štátom výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie.“

Na chartu sa okrem iného odvolávajú aj ďalšie tri texty medzivládnej konferencie z roku 2007: protokol č. 7 o uplatňovaní charty v Poľsku a v Spojenom kráľovstve, vyhlásenie č. 51 Poľska o charte a vyhlásenie č. 53 Poľska o charte súvisiace s protokolom o uplatňovaní charty v Poľsku a Spojenom kráľovstve. Osobitný režim dohodnutý so Spojeným kráľovstvom a s Poľskom umožnil zachovať záväzný právny charakter charty, ako aj jej úplné uplatňovanie v ostatných 25 členských štátoch.